

Інфармацыйная культурна-грамадская газета Гарадоччыны

ГАСШІНЕЦ

№ 5 (194) САКАВІК 2015 ГОДА

БЕЛАРУСКАЯ
ПРЫМАЎКА

Дай зямлі, і яна
табе дасць.

СПАРТЫЎНЫ АБ'ЕКТ

ТЭРМІН ЗАКАНЧЭННЯ НЕ ВЫЗНАЧАН

3 лістапада мінулага года БУ-38 ААТ “Будтрэст №9” вядзе будаўніцтва другога пускавога комплексу “ФАКа г. Гарадка”, які ў народзе называюць басейнам. Пры гэтым праца на будаўніцтве басейна ў Гарадку вядзецца без вызначэння тэрміна заканчэння

Пашпарт дадзенага аб'екта дае цікавую інфармацыю аб тым, як вядзецца праца на будаўніцтве басейна. Па дадзенаму пашпарту атрымліваецца, што Дзяржбудагляд толькі 3 верасня 2014 г. даў дазвол на будаўніцтва з лістапада-снежня гэтага аб'екта БУ-38 ААТ “Будтрэст №9”. Адпаведна розная інфармацыя ад уладаў аб тым, што басейн у Гарадку будзе пабудаваны да “Дажынак – 2014” была па меншай меры не сапраўднай, а па прастома кажучы – хлусня. У гэтым жа пашпарце ніяк не пазначаны час завяршэння будаўніцтва аб'екта.

Так, на працягу амаль усяго 2014 года на аб'екце вяліся толькі падрыхтоўчыя працы, якія дазвалялі пабудавальнікам іншы аб'ект на месце другога пускавога комплексу. Толькі зараз ужо бачна, што другім пусковым комплексам на ФАКе будзе басейн. За паўгода працы ўзведзены контуры прыбасейнавых

памяшканняў, а таксама контур самога басейна. Наперадзе будаўнікоў чакаюць бетонныя працы каля басейна, а таксама ўзвядзенне сцен вакол басейна.

У залежнасці ад фінансавання праца можа расцягнуцца на два гады ў адпаведнасці з інвестыцыйнай праграмай Віцебскай вобласці на гэты час. А пры ўзнікненні праблемаў па выкананню бюджэта будаўніцтва басейна можа расцягнуцца і далей гэтага двухгадовага тэрміна.

Пад час правядзення Дажынак у Гарадку тагачасны старшыня аблвыканкаму Аляксандр Косінец ставіў задачу аб будаўніцтве лядовай арэны каля ФАКа да сакавіка 2015 года. Толькі як кажуць, гэтыя “напалеонаўскія” планы адкладзены да лепшых часоў і аб пачатку іх ажыццяўлення нічога не вядома.

Леанід Гаравы

ЭКАЛАГІЧНАЯ ПРАБЛЕМА

ПЕРАВЫШЭННЕ НАРМАТЫВАЎ ПЕСТЫЦЫДАЎ У ДЗЕСЯТКІ РАЗОЎ

На Хмяльніцкім пахаванні стойкіх арганічных забруджвальнікаў выяўлена перавышэнне нарматываў пестыцыдаў на свідравіне №3 у дзесяткі разоў. Толькі Віцебскі аблвыканкам і Мінпрыроды сарвалі планы яго ліквідацыі ў 2013-2014 гадах.

Лакальны маніторынг навакольнага асяроддзя ў жніўні 2014 года зафіксаваў на пахаванні пестыцыдаў у свідравіне №3 у ААТ “Гарадоцкі РАПЗ”, што велічыня гексахлорцыклагексана (ГХЦГ) (сума ізамераў) перавышала ўстаноўленыя нарматывы ў 34,36 разы, альфа-ГХЦГ - у 21,78 разы, дэльта-ГХЦГ - у 45, 22 разы.

Пры гэтым маніторынгу небяспечных стойкіх арганічных забруджвальнікаў (САЗ) на гэтым пахаванні падлягае зусім малая частка іх відаў, якія там прысутнічаюць.

Таму ў НАЦЫЯНАЛЬНЫ ПЛАН выканання абавязальстваў, прынятых Рэспублікай Беларусь па рэалізацыі палажэнняў Стакгольмскай канвенцыі аб стойкіх арганічных забруджвальніках, у 2011-2015 гадах была ўключана

ліквідацыя гэтага пахавання за кошт бюджэтных сродкаў Віцебскага аблвыканкаму і Мінпрыроды. Ліквідацыі Хмяльніцкае пахаванне падлягала ў 2013-2014 гадах пасля ліквідацыі буйнага Слонімскага пахавання, якое рабілася за кошт міжнароднай дапамогі.

Але гэтыя планы завесілі ў паветры, бо ў 2014 годзе ў Гарадку рыхтаваліся да Дажынак. І калі раней пра планы Мінпрыроды і мясцовай улады па ліквідацыі небяспечнага пахавання напачатку году паведамляла БЕЛТА, то ў гэтым годзе “абяцанак” не чуваць. Могэта і правільна. Чым трэці год запар карміць абяцанкамі, лепш нарэшце сабрацца з сіламі і ліквідаваць гэтую хімічную бомбу на тэрыторыі Гарадоцкага раёна.

Леанід Гаравы

ЗНАЧНА БОЛЬШ НАВІНАЎ ПРА ГАРАДОК НА HARADOK.INFO

ВОЛЬНЫ ЧАС

«СКАРЫНАЎСКІЯ ГУЛЬНІ - 2015»

Інтэлектуальныя каманды школьнікаў Гарадка годна выступілі на «Скарынаўскіх гульнях». 21 сакавіка ў Полацку адбыўся адкрыты турнір па інтэлектуальных гульнях «Скарынаўскія гульні – 2015» сярод вучняў 5-9 класаў. У турніры прыняла ўдзел 27 каманд Віцебскай вобласці ў тым ліку і тры каманды з Гарадка.

Арганізатарам турніру выступіў «Полацкі раённы цэнтр дзяцей і моладзі» сумесна з клубам інтэлектуальных гульняў Полацкага дзяржуніверсітэта «Рубон». Турнір «Скарынаўскія гульні» праводзіўся з мэтай папулярызацыі інтэлектуальных формаў вольнага часу школьнікаў, развіцця ведаў аб нацыянальных адметнасцях роднай культуры, гісторыі і сучаснага жыцця і выяўлення і заахвочвання найбольш здольных школьнікаў.

Спаборніцтва праходзілі ў дзвюх узроставых групках: «дзеці» - 5-7 -я класы, «ювеналы» - 8-9 класы. Усяго было заяўлена 27 каманд з Полацка і Полацкага раёна, Віцебска, Гарадка, Мёраў, Чашнікаў. Школьнікі на турніры гулялі ў інтэлектуальныя гульні: «Скарынаўскі скрутак», «Свая гульня» і «Што? Дзе? Калі?». Пераможцы турніру вызначаліся па выніках удзелу ва ўсіх трох гульнях, а галоўнай лічылася гульня «Што? Дзе? Калі?». У галоўнай гульні ў двух турах трэба было адказаць на 30 пытанняў.

Натурніры Гарадок прадстаўлялі дзве каманды групы «ювеналы»: «Карпе

Дыем» - Брунэр Антон (к), Тамашова Каця, Кузняцова Варвара, Хамутоўскі Ян, Касьянаў Леанід, Чулкоў Кірыл. «6 сяброў ВАНіча» - Буднік Міша (к), Зутто Насця, Яўсеева Майя, Казяк Ягор, Французаў Мікіта, а таксама зборная каманда групы «дзе» «ФізБезМата», якая з-за хваробы гульцоў наогул гуляла ўтрох - Войлакава Ульяна, Ляхновіч Кірыл, Фафанава Каця (к).

Па выніках скарынаўскіх гульняў нашы каманды занялі даволі высокія месцы ў агульным выніковым заліку: «6 сяброў ВАНіча» - 6-е (у ШДК - пятае), «Карпе Дыем» - 9-е (у ШДК - сёмае), а «ФізБезМата» - 23-е (у ШДК - 18-е). Трэнерам школьных каманд з'яўляецца Анатоль Войлакаў.

Пасля гэтага турніра юныя аматары інтэлектуальных гульняў Гарадка актыўна рыхтуюцца да таго, каб 4-5 красавіка ў Віцебску вызначыць пераможцаў XXII адкрытага турніру па інтэлектуальных гульнях “Кубак княгіні Вольгі” сярод вучняў устаноў дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі, устаноў агульнай сярэдняй адукацыі вобласці.

Л. Антонаў

БУДЗЬЦЕ ПІЛЬНЫ!

ВАС ИЩУТ МОШЕННИКИ «ЧИСТОЙ ВОДЫ»

Мошенники, втюхивающие обманным путем фильтры по очистке воды, за пятикратную стоимость появились и в Городке с конца февраля.

Схема «законного» развода обывателей и впаривания фильтров по очистке воды за сумму, многократно превышающую стоимость аналогичного товара на рынке страны, известна уже давно. Интернет кишит сообщениями обманутых покупателей из различных регионов России, Украины и иных республик бывшего союза. В конце прошлого года, начале нынешнего появились свидетельства такой деятельности и в Беларуси. Волна сообщений о мошенниках продающих фильтры для воды прокатилась по Минскому региону. И вот, стали поступать известия, что и в Городке так же появились такие «доброжелатели» озабоченные чистотой питьевой воды и нашим здоровьем.

В чем заключается обман?

Итак, у вас раздается звонок и доброжелательный голос предлагает совершенно бесплатно провести у вас дома анализ воды на предмет содержания в ней вредных примесей. Если вы соглашаетесь, то далее вас ожидает небольшая лекция о влиянии воды на организм человека, ржавых трубах с демонстрацией фотографий старых водопроводных труб в разрезе. А так же, если вы употребляете

бутилированную воду, то и пасквиль на предприятия, выпускающие ее, мол, они разливают воду из-под крана и вам, лохам, продают. После чего «эколог» начинает показывать фокусы...

Пятикратная цена

Напугав вас кошмаром из курса физики за шестой класс, мошенник готов выудить ваши сбережения. Пока вы и члены вашей семьи находитесь в шоковом состоянии от увиденных фокусов, вам предлагают купить фильтр по очень «низкой цене», так как у компании как раз сейчас акция и есть возможность приобрести фильтр с бесплатной установкой. Если же вы заявляете, что назначенной суммы (зимой в Минске продавали от 2 до 6 миллионов, у нас 5 – 6 миллионов) у вас нет, то добрый продавец готов предоставить вам рассрочку на полгода, год, лишь бы купили. Или, даже, может позвонить начальнику и попросить о персональной скидке, при этом готов снижать цену в несколько раз. И не удивительно, ведь на рынке аналогичные системы стоят в среднем один миллион двести тысяч белорусских рублей, то есть в пять раз! дешевле, чем продают мошенники.

Л. Антонов

НОВАЕ ВІДОВІШЧА

КРЫМІНАЛ

ДЭМАНСТРАЦЫЯ ФІЛЬМАЎ ФАРМАТУ 7D

ХАВАЎСЯ Ё ВЯСКОВАЙ ПРЫБІРАЛЬНІ

На гэтым тыдні ў Гарадку каля культурна-асветніцкага цэнтра «Гарадок» пачалася дэманстрацыя фільмаў фармату 7D.

Арганізатары дадзеных дэманстрацый сцвярджаюць, што карыстаюцца тэхналогіяй 7D, якая дазваляе адчуць якасна новыя ўражанні пры праглядзе фільмаў у гэтым фармаце.

За апошнія некалькі гадоў тэхналогія 7D кінатэатраў прасунулася яшчэ далей! У гонцы за якасцю і задавальненнем пажаданнаў кліентаў адбыліся якасныя змены нават - новыя тэхналогіі. На змену звычайным плоскім экранам прыйшлі ўльтрасучасныя цыліндрычныя экраны.

Адрозненне 7D тэхналогій ад іншых: 3D - стэрэамалюнак, які ствараецца з дапамогай палярызацыі святла праз стэрэа-акулярах. 4D - стэрэа-фільм на рухомай платформе. 5D - стэрэа-ролік з даданнем ветру працягласць ролика 4-6 мінут. 7D - атракцыйны на рухомай платформе з рухомымі крэсламі і цыліндрычным экранам дэманструецца фільм з паўнаватасным сюжэтам працягласцю 15-20 мінут.

7D кінатэатр гэта цыліндрычны экран, але не вакол вас, а дзесьці 45 градусаў круга, г.зн. ззаду няма экрана. Экран паказвае ў фармаце 3D, і вам выдаюцца акуляры. Гэта адмысловыя крэслы з эфектам падзення і вібрацыі, але налева і направа (як у амерыканскіх фільмах) яны не паважваюцца, гэта рухомая падлога. Вось так

вонкава выглядае 7D кінатэатр, але акрамя гэтага ёсць самыя непрадказальныя спецэфекты:

Вібрацыя -- Зямлятрус? Крушэнне будынка? Вывяржэнне вулкана: не важна, эфект вібрацыі прымусіць Вас здрыгануцца, нібы Вы знаходзіцеся ў цэнтры фільма.

Падзенне -- Кожнае крэсла абсталяванае вельмі незвычайным эфектам, а менавіта падзеннем! Уявіце, Вы знаходзіцеся на верхавіне дрэва і выпадкова зрываецца або падаеце з абрыву проста ў кар'ер, і пры прыжымленні як раз-такі Вы выпрабоўваеце гэты эфект, што дае яшчэ больш адчуць падзеі, што адбываюцца ў фільме.

Пырскі вады -- У залежнасці ад сюжэту абранага Вамі фільма, Вы адчуеце кроплі вады на сабе, нібы вас сапраўды абліла зграв сланоў або плещуцца ў рацэ рыбка, але не варта хвалявацца з нагоды таго, што па заканчэнні фільма, Вы будзеце да ніткі прамоклы, гэта зусім не так, а пару кропель вады надасць яшчэ большую атмасферу і эфект прысутнасці.

Подых ветра -- Толькі ўявіце палёт на вышыні некалькіх соцень метраў, парывы ветру ў цясніне або лёгкі скрызнычок ў пячоры - эфект ветру дазволіць Вам адчуць гэта ў поўнай меры!

Эфект, што бягуць пацукі -- Эфект, што бягуць пацукі

- незвычайны эфект, які ўключаецца ў самы зручны момант, прымушаючы Вас падскочыць ад нечаканасці! Дадзены эфект сімуляе рух не толькі мышэй, гэта могуць быць змеі, жабы, чарапашкі, кракадзілычкі, што дапамагае глядачам адчуць вострыя адчуванні і стаць часткай фільма!

Эфект маланкі -- Вас трасе так, як быццам ударыла токам, неверагоднае адчуванне!

3D эфект -- Спецыяльныя 3D-акуляры.

Цыліндрычны экран -- у 7D кінатэатры малюнак знаходзіцца ў ня адным і тым жа мсце, а размешчаны па цэнтрах цыліндрычных секцый. Акрамя таго Вы атрымліваеце радыус агляду 180 градусаў. Пры праглядзе фільмаў, Вы практычна не заважаеце межаў і краёў экрана, што ў выніку робіць Вас удзельнікам фільма і дазваляе апынуцца ў цэнтры падзей, якія адбываюцца.

Гэтыя эфекты магчыма адчуць пры праглядзе фільмаў у 7D кінатэатры.

Паказ фільмаў адбываецца з 12 гадзін да 20. Кошт паказу фільмаў працягласцю 4-6 хвілін - 20 тысяч.

Сярод дэманструемых фільмаў новыя: "Метро-жах. Пачатак" (жахі), "Робікі. Крутыя віражы". О.М.О. Н. Служыць і варажыць." - прыгоды.

Л. А. Антонаў

НЕ - ГВАЛТУ!

ПРАЗ ДЗЕНЬ - ГВАЛТ У СЯМ'І

У выніку праведзенага пракуратурай Гарадоцкага раёна аналізу ўстаноўлена, што за 2014 год на тэрыторыі раёна выяўлены 152 факта, калі п'яныя «сямейныя баявікі» нанеслі сваім блізкім і членам сям'і пабоі, прычынілі боль, фізічныя або псіхічныя пакуты.

Намеснік пракурора Гарадоцкага раёна Максім Зіновік на сайце <http://gorodok-prokuror.alioshyn.com> ў артыкуле «Не! - гвалту ў сям'і» праінфармаваў грамадскасць аб стане работы з гвалтам у сям'і. Намеснік пракурора адзначыў, што ва ўсіх 152 выпадках за ўказаныя дзеі правапарушальнікі былі прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці пач. 2 арт. 9.1 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях. Санцыя па дадзеным артыкуле прадугледжвае пакаранне ў выглядзе штрафу ў памеры ад двух (360 000 рублёў) да дзесяці (1 800 000 рублёў) базавых велічынь або адміністрацыйны арышт на тэрмін да 15 сутак.

Разам з тым, некаторыя з «сямейных тыранаў», нягледзячы на праводзімую з імі прафілактычную працу, так і не ўсведамляюць проціпраўнасць сваіх дзеянняў, і працягваюць прычыняць боль членам сваіх сем'яў.

16 сакавіка 2015 г. пракуратурай раёна ў

дачынненні да 62-гадовага жыхара г. Гарадка, раней судзімага за ўчыненне ў адносінах да сваёй жонкі злачынстваў, прадугледжаных ч. 1 арт. 149 (наўмыснае прычыненне менш цяжкага цялеснага пашкоджання) і ч. 1 арт. 154 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь (катаванне), распачата крымінальная справа па арт. 186 КК Рэспублікі Беларусь (пагроза забойствам).

Пенсіянер 7 студзеня 2015, каля 16 гадзін, п'яненскі вярнуўшыся дадому, у ходзе сваркі са сваёй жонкай схпіў з кухоннага стала нож, паваліў жонку на ложак, утрымліваючы яе на ложку паднёс нож да шыі апошняй, пры гэтым выказваў пагрозы забойствам у адрас жонкі.

Спалоханая жонка, ведаючы, на што здольны яе муж у прыпадку п'янага беспрычиннага шаленства, ледзь знайшла ў сабе сілы ўцячы ад ліхадзея і схавалася ў суседкі. Разам з тым, баючыся за сябе, яна так і не заявіла ў міліцыю, пакуль ён, усвядоміўшы

беспакаранасць сваіх паводзін і ўсёдазволенасць, зноў не ўзяўся бясчынстваваць.

Пасля ўзбуджэння крымінальнай справы 18 сакавіка 2015 года пенсіянеру вынесена ахоўнае прадпісанне, якое забараняе яму ўсялякія спробы сустрэцца з жонкай, што, апроч іншага, будзе спрыяць аб'ектыўнаму расследаванню крымінальнай справы.

Цяпер жа пенсіянеру-рэцыдывістам, з улікам яго ўзросту, па арт. 186 КК Рэспублікі Беларусь, які прадугледжвае адказнасць за пагрозу забойствам, прычыненнем цяжкіх цялесных пашкоджанняў або знішчэннем маёмасці агульнанебяспечным спосабам, калі меліся падставы баяцца яе ажыццяўлення, пагражае пакаранне ў выглядзе штрафу ў памеры ад 30 да 1 000 базавых велічынь (ад 5.400.000 рублёў да 180 000 000 рублёў), або арышту ад 1 да 3 месяцаў, ці абмежаваннем волі на тэрмін да двух гадоў, або пазбаўленнем волі на той жа тэрмін.

На два гады можа трапіць у турму 35-гадовы жыхар Гарадка, які апынуўся ў поле зроку міліцыі пры вельмі пікантных абставінах, піша "СБ Беларусь Сёння".

Мужчына знаходзіўся ў вышуку. Заяву аб знікненні грамадзянскага мужа разам з машынай якая належыць ёй напісала яго сужыцелька. Вось чаму супрацоўнікі міліцыі, убачыўшы адшукваемае аўто каля крамы ў адной з вёсак, ўзрадаваліся - нарэшце-ткі напалі на след без вестак зніклага чалавека.

А "зніклы" проста прыехаў з чарговай сяброўкай завіпукай - на вечарыне спатрэбілася дабаўка. Па дарозе падabraў пару спадарожнікаў і толькі тады ўбачыў, што яго даганяе міліцэйскі аўтамабіль. Даў на газ і паспрабаваў уцячы. Але ўцячы не атрымлівалася.

Тады кіроўца кінуў аўтамашыну і кінуўся наўцёкі па сельскай вулачцы. Затрымалі яго ў дашчанай прыбяральні, дзе ён спрабаваў забарыкадавацца. Дарэчы, раней мужчына быў пазбаўлены праваў за п'янства.

Хутка справу перададуць у суд. Знаходжанне за рулём у нецвярозым стане затрыманы катэгарычна адмаўляе. Сцвярджае, што выпіў ужо пасля прыпынку аўто - на хаду, маўляў, пакуль ўцякаў ад міліцыі. А потым яшчэ і падчас "аблогі" ў прыбяральні злёгка дадаў.

Пакаранне, як мяркую намеснік пракурора Гарадоцкага раёна Максім Зіновік, будзе сур'ёзным:

- За паўторнае кіраванне аўтамабілем у стане алкагольнага ап'янення абвінавачанаму пагражае пазбаўленне волі на тэрмін да 2 гадоў. Суд вырашыць і лёс Ford - пры такіх абставінах ён падлягае канфіскацыі. Акрамя таго, у бліжэйшыя пяць гадоў абвінавачаны не зможа сесці за руль.

Алена Бегунова
СБ Беларусь Сёння

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА

НЕДАХОП УГНАЕННЯЎ

На пачатку пасяўной кампаніі сельгаспрадпрыемствы раёна маюць менш трэці неабходных мінеральных угнаенняў. Па інфармацыі "Гарадоцкага весніка" сельгаспрадпрыемствы Гарадоцкага раёна маюць толькі 2501 тону дзеючага рэчыва мінеральных угнаенняў з 7640 неабходных. Для закупкі адсутнічаюць угнаенняў неабходна больш за 37 мільярдаў рублёў.

Пад вясенні пасеў, які распачнецца самым бліжэйшым часам сельгаспрадпрыемствам раёна неабходна унесці 3330 тон азотных угнаенняў, 1190 тон - фосфарных, 3120 тон - калійных. Па стану на 15 сакавіка назапашана толькі 2501 тона дзеючага рэчыва мінеральных угнаенняў, або 32,7% да плана. Гэтыя назапашаныя угнаення складаюцца з 1611 тон дзеючага рэчыва азотных угнаенняў або 27% да плана, 289 тон фосфарных або 24%, 601 дзеючага рэчыва калійных або 19% да плана.

Усяго пад яравы сеў неабходна унесці 221 тысячу тон арганічных угнаенняў, а фактычна ўнесена па справядачы менш паловы - 106 тысяч тон. Да пасяўной кампаніі на сярэдзіну сакавіка яшчэ трэба было адрамантаваць значную колькасць сельгаспадарчай тэхнікі. Гатоўнасць трактароў па раёну склала 68%, энэрганасычаных трактароў - 60%, абаротных 8-9 - корпусных плугоў 55%, сеялак - 70%, машын для ўнясення угнаенняў - 60%.

Для правядзення пасяўной кампаніі, як звычайна,

будуць прыцягнуты работнікі з Гарадоцкіх коледжаў, прадпрыемстваў Гарадка і Кастрычніцкага раёна. Усяго яравы сеў у Гарадоцкім раёне плануецца правесці на 15,3 тысячы гектараў - у межах папярэдняга года. Па восені зяблівая ўспашка была праведзена на 9,4 тысячы гектараў або 63% да задання.

Л. Антонаў

Аб'ява

Аператыўная інфармацыя аб падзеях Гарадоцкіх, рэгіёна і больш, чым у газеце, зараз па-беларуску і па-расейску з'яўляецца на новым Інтэрнэт рэсурсе: <http://haradok.info>

*****

Наша газета "Гасцінец" пачала размешчацца на партале <http://haradok.info> ў раздзеле "Газета "Гасцінец", дзе ствараецца архіў за мінулыя гады.

*****

Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Гасцінец» паведаміце рэдакцыі аб гэтым - і вы яго атрымаеце. Калі ўжо не жадаеце атрымліваць выданне, то патэлефануйце ў рэдакцыю.

ДЗЕНЬ ВОЛІ

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — ГЭТА...

25 сакавіка – Дзень Волі – гадавіна Беларускай Народнай Рэспублікі. Менавіта тады ў 1918 годзе была абвешчана незалежнасць БНР ад Расійскай імперыі. Легендарное эссе «Независимость – это...» было напісана Владимиром Орловым яшчэ ў 1990 годзе.

Незалежнасць — гэта...

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі ты зьявіўся на сьвет у радзільні, дзе няма самых стэрільных на зьмлі савецкіх прусакоў, затое ёсьць аднаразовыя шпрыцы й пляюшкі.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі твой бацька пойдзе ў загс, каб атрымаць дакумэнт, што ты сапраўды нарадзіўся і што цябе назвалі ў гонар дзеда Рыгорам, і кабета, якая сядзіць там, спакойна выпіша яму гэты дакумэнт, а ня выцягне са стала «Справочник личных имен народов СССР» і ня будзе, размахваючы ім, гістэрычна тлумачыць твайму бацьку, што ён можа без праблемаў назваць сына Файзулой ці нават Мамаем, а вось Рыгорам — ня можа, бо такога імя проста не існуе ў прыродзе (а існуе нормальное чалавеческое — Григорий).

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі ты пойдзеш у школу і цябе будуць вучыць на тваёй мове (а дзяўчынку Гражынку, якая табе падабалася ў дзіцячым садку, — на яе мове, а твайго суседа хлопчыка Мішу, тату якога завуць Ісакам, — на ягонай, а другога твайго суседа хлопчыка Алёшу, бацькі якога прыехалі сюды, бо ў іхнім горадзе на Волзе, каб купіць малому малака, трэба займаць чаргу а пятай гадзіне раніцы, — на ягонай). Цябе будуць вучыць на тваёй мове, і дзеля гэтага тваім тату й маме ня трэба будзе

ўсё лета збіраць па кватэрах заявы бацькоў, якія ня тое каб не хацелі вучыць сваіх дзяцей так, як твае тата й мама, а проста ніколі пра гэта ня думалі, бо вырашылі пры інтэрнацыяналізьме. І гэтыя заявы ня трэба будзе губляць тры разы дырэктару і два — сакратарцы, і ў першы верасньёвы дзень ты не пачуеш на ўрачыстай лінейцы, што “год от года хорошеет материально-техническая база нашей школы”, а прышоўшы ў сваю класу, не даведаеся, што дзякуючы няўхільнаму клопату партыі і ўраду ў вас на ўсю класу толькі ўсяго лемантар і дзьве “матэматыкі” на роднай мове.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі твая дружина ня будзе змагацца за права насіць імя Паўліка Марозава ці Аляксандра Мясьнікова, бо ўсе вы цудоўна ведаеце, як любіў свайго тату Паўлік і як любіў беларусаў Мясьнікоў.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі ты будзеш студэнтам і на лекцыі па вышэйшай матэматыцы твой смуглявы раўналетак з Мадагаскару, які вучыцца за грошы сваёй, а не тваёй краіны, нахінецца да цябе й запытае, што значыць слова “імавернасьць”, і ты па-француску растлумачыш яму.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі ты будзеш служыць у войску не далей за памежныя горады ці вёскі тваёй зямлі, затое табе ніколі не загадаюць фарбаваць траву

й прыбіраць тэрыторыю “вот отсюда и до обеда”. У нядзелю ты зможаш прыехаць да бацькоў ці да свае дзяўчыны, затое ніхто не назаве цябе “бульбашом”, а твайго сябра — “чорножопым” за тое, што вы думаеце й гаворыце ў сьне па-свойму, і табе ніколі не загадаюць гасціць сапёрную рыдлёўку, каб акапацца ў Баку ці ў Тбілісі.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі твая дзяўчына кажа, што хоча на выхадныя ў Вену, і ты з чыстым сумленьнем абяцаеш ёй, што ў суботу вы выйдзеце кавы насупраць палацу Шонбрун, і ведаеш, што перад вашай вандроўкаю ніхто ня будзе высьвятляць у цябе, ці быў ты ў дзяцінстве габрэем, а таксама, ці быў ты раней за мяжой і калі вярнуўся адтуль, дык зь якой мэтаю.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі на Дзяды, у Дзень памяці продкаў, ты ідзеш на могілкі, каб паставіць там свечку і пакласьці кветкі, а ня стаць удзельнікам выпрабаваньня балёнчыкаў з нэрвова-паралітычным газам ці новае мадэлі гумовага дручка.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі твой сын прынес са школы пяцёрку па гісторыі і ты хваліш яго за гэтую пяцёрку, бо ведаеш, што ён атрымаў яе не па тым прадмеце, дзе вучаць пра Лядовае пабоішча і перамогу калектывізацыі, а па тым, дзе вучаць пра Грунвальдскую бітву, якая ўратавала твой народ ад

сьмерці, і кажуць праўду пра ўладу, што расстраляла твайго дзеда і задушыла голадам тваю бабюлю.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі да цябе завітае беларускі сьпявак зь Нью-Ёрку, і ты выйдзе зь ім добрую чарку вішнёўкі, і пасьля ветлівага дзядзькі ў цывільным не запрапануюць табе падрабязна напісаць, дзе й што вы пілі й каго пры гэтым лялі.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі ты пазбаўлены магчымасьці чуць, як твой прэзыдэнт вучыць з экрану суайчыннікаў: “Хто как хачіт, той так і гаварыт”, бо твой прэзыдэнт — чалавек пісьменны і хоць адну мову ўсё ж ведае.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі з тэлеперадач і газэтаў раптам знікаюць лісты нястомна-таямнічых вэтэранаў і вусьцішныя паведамленьні пра нацыяналістаў і экстрэмістаў з народных франтоў, якія нават уначы ня сьпяць, а распальваюць паміж табой, Алёшам і Мішам, тату якога звалі Ісакам, а таксама Гражынаю, якая даўно ўжо твая жонка, міжнацыянальную варожасьць, каб учыніць сярод вас крывавую разьню й пусьціць пад адхон цягнік перабудовы.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі ніхто ня страшыць цябе, што твой народ ня зможа выжыць без вялікага старэйшага брата, бо ня мае сваіх баксітаў ці алмазаў, і ты разумееш, што зусім дарэмна шкадаваў гаротных галядцаў

ці бэльгійцаў, якія ня маюць ні баксітаў, ні алмазаў, ні нават старэйшага брата.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі велізарныя аўтафуры з надпісам “Центровывоз” (ці бачыў ты хоць раз такія фуры, дзе было б напісана “Центроввоз”?) падруюць не да чужых, а да нашых крамаў.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі раптам высьветліцца, што сьветлыя галовы ёсьць і ў нас, і калі — крыў Божай! — выбухне завод ці прычыніцца якое іншае ліха, ня трэба будзе чакаць, пакуль прыедзе камісія з маскоўскіх разумнікаў.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта калі на Божай пасьцелі ведаеш, што пасьля таго, як ты памянеш гэты сьветна лепшы, на месцы царквы ці касцёлу, дзе цябе хрысьцілі і дзе ты вянчаўся, ня выкапаюць сажалку з брудным лебедзем і не пабудуюць басэйн імя ХХ-VIII зьезду КПСС, а могілкі, дзе будуць спачываць твае косцы, не зьнясуць і не ператвораць у закіданы пустымі пляшкамі парк культуры й адпачынку імя таварыша Гарбачова.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ — гэта... **НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ** — гэта калі ад нараджэньня да ськону пачуваеся сваім чалавекам на сваёй зямлі.

Я веру, што калі-небудзь так будзе.

Бо іначай проста ня варта жыць.

Люты, 1990

АНТЫКАРУПЦЫЙНАЯ КАМПАНІЯ

ПЛЮСЫ І МІНУСЫ КАРУПЦЫІ

Хабар — гэта дывідэнды, якія чыноўнікі атрымліваюць ад сумеснага валодання дзяржаўнай уласнасьцю. Сучасная беларуская эканоміка функцыянуе ў квазірынкавым асяроддзі, і карупцыя — яе важнейшы складовы элемент.

Выпадкі публічнага дыялогу паміж уладай і грамадствам у Беларусі можна пералічыць па пальцах. Такая ў нас склалася традыцыя. Аднак пачатак 2015 года прэтэндуе на тое, каб яе парушыць.

29 студзеня сустрэча адзінага палітыка (АП) з прадстаўнікамі беларускіх і замежных СМІ прайшла ў рэжыме дыялогу. У рэдакцыі «Савецкай Беларусі» дыялог працягнуўся. Прадстаўнікі дзяржавы, праўладных і апазіцыйных партый абмяняліся думкамі на тэму барацьбы з карупцыяй.

Статыстыка поспехаў

Карупцыйная тэма для працягу дыялогу абраная невыпадкова. Ва ўладзе і ў расколатым беларускім грамадстве на конт гэтага пытаньня існуе кансэнсус. Практычна ўсе згодныя з тым, што «гэта злы» варта «выпальваць калёным жалезам».

Карупцыйная тэма нязменна прыцягвае ўвагу «шырокай грамадзкасьці». Перафразуючы вядомаму прыказку, вазьму на сябе смеласьць сьцвярджаць, што нішто нас (простых людзей) так не радуе, як гора вялікага начальніка, абвінавачанага ў карупцыі. «Людзей, — адзначае палітолаг Уладзімір Пастухоў, — не так раздражняе карупцыя, колькі ўзбуджае яе вынік». Таму антыкарупцыйныя поспехі ўлады ўспрымаюцца як шоў.

Аднак вернемся ў рэдакцыю «СБ» і паслухаем інфармацыю начальніка ўпраўленьня па

барацьбе з карупцыяй і арганізаванай злачыннасьцю Генпракуратуры Ігара Грэйбо. Яна адназначна сведчыць пра поспехі. Мяркуючы самі. Карупцыйныя злачынствы ў агульнай колькасьці зарэгістраваных з года ў год складаюць не больш за 2,5–3%. Сацыялёгі фіксуюць зніжэньне вастрыні карупцыйнай праблемы ў грамадстве: у 2005 годзе карупцыя турбавала 68% беларусаў, у 2014 — 47%.

Дзяржава не адчувае дэфіцыту «калёнага жалеза» і пастаянна пускае яго ў ход: «Паводле дадзеных 2013–2014 гадоў, калі ў агульнай структуры крымінальнай пакараньняў пазбаўленьне волі склала 24%, то за карупцыйныя злачынствы — 45%. За атрыманьне хабараў 70% асуджаных прызначана пазбаўленьне волі».

Пасля такога рапарту перад штатнымі барацьбітамі з карупцыяй хочацца зняць капялюш. Незразумела толькі, чаму паводле дадзеных Transparency International па ўзроўні карупцыі Беларусь у 2002 годзе была на 32-м месцы, а сёння — на 122-м. Ігар Грэйбо тлумачыць такі скачок дастаткова крытычным стаўленьнем міжнародных экспертаў да Беларусі. Адпаведна, пры ацэнцы ўзроўню карупцыі ў іншых краінах крытычны падыход змяняецца лаляльным. Ці я нешта не так зразумеў?

Хто сёння паспяховы?

Пра ролю асабістых сувязяў

у функцыянаванні беларускай мадэлі мне даводзілася пісаць неаднаразова. Без іх і кроку нельга ступіць ні на міждзяржаўным узроўні, ні на побытавым. Паслухайце любую прэс-канферэнцыю АП. Для яго беларуска-расійскія адносіны — гэта яго асабістыя адносіны з Пуціным. І так па любым пытанні.

А цяпер з дапамогай эканаміста Уладзіслава Іназемцава звернем свой погляд на ніжні ўзровень сацыяльнай іерархіі: «Пачынаючы з першых постсавецкіх гадоў стала складацца грамадства, у якім чалавек мог дамагчыся практычна ўсяго, але ва ўмовах, калі ён дзейнічаў індывідуальна і не імкнуўся абапірацца на грамадскую кансалідацыю.

Калі вы хочаце вырашыць нейкую праблему, прасцей даць хабар, дамовіцца пра выключнае стаўленьне або проста заплішчыць вочы на тыя ці іншыя правілы, але толькі не спрабаваць усумніцца ў іх законнасьці і не патрабаваць іх змены».

Іназемцаў піша пра расійскае грамадства. Але наколькі апраўданы перанос яго высноваў на беларусаў? Адкрыем часопіс «Сацыялагічны альманах» за 2013 год, які выдае Інстытут сацыялогіі НАН РБ. На старонцы 164

знаходзім надзвычай цікавую інфармацыю. На пытаньне: «Хто сёння мае поспех у беларускім грамадстве?» у тройцы лідараў апынуліся наступныя варыянты адказаў: крымінальна-мафіёзныя структуры (74,3%); той, хто займае высокую пасаду, знаходзіцца ва ўладзе (61%) і чалавек з сувязямі (45,1%). А ў ніжняй частцы шорт-ліста дабрабыту па-беларуску апынуўся прадпрымальны, дзелавы (30,2%); высокакваліфікаваны, таленавіты (6,7%) і працавіты (4,7%).

Слова «карупцыя» ў пытанні і варыянтах адказаў не фігуруе. Але якім чынам могуць дасягаць дабрабыту сябры крымінальна-

мафіёзных структураў, і чаму на трэцім прызавым месцы апынуўся чалавек з сувязямі?

У квазірынкавай эканоміцы карупцыйныя механізмы адыгрываюць ролю гарызантальных сувязяў, без якіх не можа функцыянаваць ні грамадства, ні дзяржава. «Калі раптам у нейкі Дзень гневу, — справядліва заўважае палітолаг Станіслаў Бялкоўскі, — карупцыя будзе скасаваная (цудоўным чынам, паколькі іншага варыянту пакуль не бачна), апарат дзяржкіравання згорнецца, бо знікне сам сэнс яго існавання».

Як адб'ецца скасаванне карупцыі на насельніцтве?

(працяг на стр. 3)

РАСЕЙСКА-УКРАЇНСКІ КАНФЛІКТ

РОССИЯ НЕ ОСТАНОВИТСЯ НИ ПЕРЕД БЕЛАРУСЬЮ, НИ ПЕРЕД ПОЛЬШЕЙ...

Почему Леонид Кравчук, если бы сейчас руководил Украиной, прежде всего «поехал бы в Москву к Путину» – все в эксклюзивном интервью первого президента Украины белорусской Свободе.

Россия и война

Анна Соусь: Леонид Макарович, в прошлом году вы говорили, что, несмотря на 80-летний возраст, готовы взять в руки оружие и воевать за Украину. С каким настроением вы сейчас каждый день смотрите новости, видите, например, кадры, когда украинцы становятся на колени вдоль дорог, по которым везут погибших на Донбассе военнослужащих?

Леонид Кравчук: Я человек, в жизни которого были и хорошие, и плохие, и радостные, и драматические дни, но я считаю, что такого драматического состояния нашего государства и нашего народа за свою политическую карьеру еще не было. Это самый сложный период нашей украинской истории. Конечно, боль. Конечно, разочарование. Конечно, это вещи, которые не укладываются в голову.

Я хочу вам привести один разговор, который у нас была на заседании СНГ в Москве. Сидели за одним столом все главы государств СНГ и проводили пресс-конференцию. И кто-то из журналистов задал вопрос Ельцину и мне, что теперь, мол, в Европе начинают говорить, и по нашим тв-каналам начинают говорить, что возможная война между Россией и Украиной... Ельцин не дослушал этого вопроса, очень жестикулярно указал на висок и сказал: «Вы что, с ума сошли? Какая война? Можно ли даже мысль допустить о том, что возможна война России против Украины, что возможны военные конфликты». Это, говорил Ельцин, против нашей истории, и стал говорить о Переяславской Раде, про наши братские отношения. Так, могут быть различные противоречия, но о войне говорить - это безумие. Безумие! Журналист смотрит на меня, а я говорю, что полностью согласен с Борисом Николаевичем, это действительно невозможно. Вот, как тогда было, и как мы смотрели на ту сложную ситуацию, и как считали возможным ее решать.

А сегодня уже никто даже

не удивляется, почему Россия фактически открыто ведет агрессию, ведет войну против Украины. Анексировала Крым и унесла фактически уже часть территории, часть Донбасса. Никто не удивляется. Идет война. Россия ведет информационную и фактическую войну.

О минских договорах

Анна Соусь: Недавно вы заявили, что переговоры в Минске унижают Украину, и что если переговоры не дают результатов, то нужно менять их формат. Поясните, пожалуйста. И сейчас бы вы так же сказали?

Леонид Кравчук: Да, я повторил бы эти слова и вот почему. Потому что был Будапештский меморандум, когда США, Великобритания и Россия (к ним присоединились Франция и Китай) приняли меморандум, в котором записали, что они гарантируют Украине территориальную целостность, неприкосновенность и суверенитет, потому что она добровольно отказалась от ядерного оружия. Такой меморандум есть и сегодня. Никто его не отменял. Россия, правда, от него отказалась, но это не значит, что должны отказаться США и другие государства.

Я задаю вопрос, почему никто даже не поднимет вопрос, не инициирует хотя бы международную конференцию, или международную встречу, чтобы напомнить миру и себе о том, что Украине дали такие гарантии. Даже если мы просим рассмотреть вопрос о предоставлении Украине не наступательного, а оборонительного оружия, чтобы отстоять свою свободу и независимость, нам говорят: «Нет, это может не понравиться России». Тогда о чем мы говорим, о каких международных соглашениях? Если Россия их не выполняет, тогда никто не выполняет. Зачем их принимать?

Тем более минские соглашения подписали люди, не наделенные высокой государственной властью. Такие вещи, как независимость Украины, ее территориальная целостность, должны подписывать

президенты-Порошенко, Путин. Хотя бы вдвоем подписать, чтобы было понятно, о чем идет речь. Если нужно, чтобы этот вопрос рассмотрело международное сообщество, давайте рассмотрим в рамках Будапештского меморандума. Мы отказались очень легко от Женевского формата, поговорили о нормандском формате, поговорили обо всех форматах, а опираемся только на минский протокол, на минские соглашения, которые подписаны людьми, не наделенными высокой государственной властью, и сепаратисты плюс ко всему. Я к такому документу не имею большой веры, потому что это не тот документ, который выходит на высшие эшелоны власти. Но теперь я вижу, что какой бы документ мы не приняли, Россия его выполнять не будет.

Если мы соберем международную конференцию в рамках Будапештского меморандума, Россия туда не поедет. Она откажется принимать участие. Будет очередной политико-пропагандистский информационный акт против конкретных виновников, который не дает никаких конкретных результатов, потому что не влечет за собой санкций. Санкции сейчас применяются экономические в основном. Я думаю, что сказать, что они не действуют, было бы неправильно. Но, наверное, эти санкции нужно усовершенствовать, чтобы увеличить давление на Россию. Другого пути я не вижу.

Если Россия добровольно не хочет отказаться от агрессии и раздербанила территорию Украины, то, естественно, надо определенные шаги делать. Но мы должны сами также проводить реформы, крепить оборонную силу, объединять людей вокруг защиты своей родины. Никто за нас этого не сделает. Это все в рамках украинского общества. Мы никого и не просим на нас работать. Мы просим в этой ситуации нам помочь, поскольку мы имеем на это право. Это право зафиксировано в международном меморандуме.

Как разговаривать с Путиным

Анна Соусь: Если бы вы сейчас управляли Украиной, что бы вы первое сделали, чтобы изменить ситуацию на Востоке Украины?

Леонид Кравчук: Если бы я был президентом, первое, что я бы сделал, я бы поехал в Москву к Путину.

Анна Соусь: И что бы ему сказали?

Леонид Кравчук: Я бы ему сказал то, что я вам говорил, только более точно и с фактами. Мы вдвоем решим эту проблему, чтобы люди не умирали... Я бы ему сказал, что ваша философия русского мира - это фикция, потому что в философии русского мира написано -- помогать и защищать русскоязычных и этнических россиян, а вы делаете все, чтобы их защищать путем убийства, потому что на Востоке Украины гибнут и россияне, и украинцы, и сыновья России, и сыновья Украины, славяне, этнические русские и русскоязычные. Если философия русского мира означает, что того, кто не согласен, надо уничтожить, тогда это фашистская организация. И если мы этого не сделаем, то я сказал бы, что мы будем умирать на своей земле, вы можете нас уничтожить, но Украина никогда не будет вашей послушницей. Никогда. Это народ, который заслуживает исторического уважения.

Я предложил бы такой путь. Скажите, что вам в данном случае не подходит? С чем вы не согласны (хотя это весьма условно, так как мы сами определяем свою политику). Но я хочу знать, с какой политикой Украины и почему вы не согласны? Давайте решим этот вопрос. Если нет, тогда мы обращаемся к мировой общественности, пусть она решает. Я бы с этого начал обязательно. И если вы растаскиваете нашу территориальную целостность, наш суверенитет, то никогда, если будет оставаться жив хоть один украинец, мы не согласимся с этим.

(скарочана, пераклад з беларускай мовы)

Анна Соусь
www.svaboda.org

АНТЫКАРУПЦЫЙНАЯ КАМПАНИЯ

(пачатак на стр. 3)

Зноў працуюту Іназемцава: «У цэлым карупцыя дапамагае мільёнам расіян жыць значна прасцей, чым калі б ім супрацьстаяла тая ж маразматычная расійская дзяржава, ды яшчэ і непадкупная».

Пра ўзровень маразматычнай беларускай дзяржавы меркаваць не бяруся. Але жыццё простага беларуса ў квазірынкавай эканоміцы ператварылася б у сапраўднае пекла. Жорсткасць нашых законаў, як вядома, кампенсуецца неабавязковасцю іх выканання. Гэтая неабавязковасць і забяспечваецца за кошт асабістых сувязяў, г. зн. карупцыі.

(скарочана)
Сяргей Нікалюк
“Новы час”

СПЫНЕННЕ ПРАЦЫ

ДЗЯРЖАВА ДЛЯ НАРОДА?

Яшчэ адна крызісная праява ў беларускай эканоміцы! З’явілася інфармацыя, што Мінскі аўтамабільны завод спыняе свой галоўны канвеер на 10 дзён.

Рабочых адправяць у вымушаныя адпачынкі, заробак, і без таго змізарнелы, ім захаваюць на дзве траціны. Якое прадпрыемства будзе наступным?

Між тым у краіне ўсчалася хваля скарачэнняў працоўных, якіх праз пэўны час могуць запісаць у “дармаеды”.

Рух “За Свабоду” лічыць:

“Абвешчаная мадэрнізацыя не дае і не прынясе чаканых вынікаў, бо трэба мяняць структуру эканомікі і форму ўласнасці. Цяпер, па сутнасці, мы бачым толькі выдаткоўванне грошай у новыя

станкі ды патрабаванні прыгоннай дысцыпліны. Гэта псеўдамадэрнізацыя і застоі, а не развіццё!

На пачатку 1990 гадоў у Беларусі былі адны з найлепшых шанцаў з усіх краінаў былога СССР, каб правесці паспяховае рэфармаванне сваёй гаспадаркі і інтэграваць яе ў сусветную эканоміку. Беларусь мела добрую базу як высокаіндустрыялізаваная дзяржава з дастаткова адукаванай і кваліфікаванай працоўнай сілай. На вялікі жаль, гэтыя шанцы былі змарнаваныя.

25 год таму жыхары суседняй Польшчы, крамы якой зіхацелі

пустэчай, скуплялі ў Беларусі самыя розныя тавары. Сёння ўсё наадварот: беларусы дзясяткамі тысяч едуць у Беласток, Тэрэспаль ці Варшаву, каб набыць больш танныя прадукты, вопратку ці бытавую тэхніку. Простыя лічбы: Польшча купляе газ па 330 долараў за кубаметр, Беларусь – па 134. Сярэдні (налічаны) заробак палякаў складае 1090 долараў, а беларусаў – 410.

Дыягназ відавочны: сённяшняя эканамічная мадэль няздольная гарантаваць нашым людзям дабрабыт і ўпэўненасць у заўтрашнім дні”.